

Miroslav

M. Horníček

HORNÍČEK

Listy z Provence
Listy z Provence

motto

Listy z Provence

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na

www.motto.cz

www.albatrosmedia.cz

motto

Miroslav Horníček

Listy z Provence – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2016

Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA** a.s.

Miroslav *M. Horníček*
HORNÍČEK
Listy z Provence
Listy z Provence

Praha 2016

*Celý ten krásný provensálský kraj
žije jenom světlem.*

Alphonse Daudet, *Listy z mého mlýna*

ÚVOD

Začalo to, myslím, kolem mých sedmnácti let. Začalo to tím, že jsem si opisoval všechno, co kde bylo psáno o Provinci, včetně strohých zeměpisných popisů. Opisoval jsem si to s pocity někoho, kdo se dozvídá o svém rodišti, které nikdy nepoznal, o němž s dychtivostí rodáka chce vědět co nejvíc, ne-li vše. A když jsem dostal do ruky Mistralovy verše, když jsem je poprvé četl, byl to zážitek jednou již poznaného, jednou již prožitého, zážitek, který mívám například nad Karlem Jaromírem Erbenem. Nevím, jak se tančila farandola; a právě tak nevím, jak se přede len. Ale kdykoli čtu Erbenovy verše o mraze, který v okna duje, a dívkách, které předou len, jsem náhle obklopen věcmi jakoby důvěrně známými a blízkými. Jsem doma v té světnici, v tom teple u kamen, jsem doma v té básni.

A právě tento pocit „být doma“, pocit nezaměnitelný pocitem jiným, se mi vrací při všem, co čtu, co poznávám o kraji zvaném Provence.

Začalo to kolem mého sedmnáctého roku. A když jsem jel poprvé do Provence, bylo mi čtyřicet. Od té doby jsem tam byl ještě dvakrát. Je mi tam dobře, jsem tam doma jako v básni, jako v dětství, jako tam, kde doma vsutku jsem, jako na lukách a u rybníků svého rodiště.

Chtěl jsem poděkovat několika osobám, které mne na těch cestách (a dávno před nimi) provázely.

Tak vznikly tyto listy.

Měl jsem to štěstí, že jsem je mohl psát na jedné stráni toho kouzelného kraje, pod modrým nebem bez mráčku a doprovázen cikádami.

Můj domov je ovšem tady.

Ale tam bych se chtěl občas vracet.

A sem vždycky.

Just in passing, we all join
my friends —

Bye to
v. Mourgu...

Dopis panu d'Artagnanovi

*Vážený
pane d'Artagnane!*

Od chvíle, kdy jsem překročil hranice Francie, od prvních kroků Vaší krásnou zemí myslím na Vás. Chci, abyste to věděl: jsem tu Vaším hostem. Ne, nebojte se, neplynou Vám z toho žádné závazky a žádné povinnosti, ale chci, abyste věděl, že jste to byl Vy, kdo mne k té cestě vyzval. Je tomu dávno. A já dříve přijet nemohl. Jsem zdaleka a jméno mé domoviny by Vám sotva co řeklo.

Vyzval?

Ano, vyzýval jste často, vím to, víte to i Vy, a jedno vyzvání bylo smělejší a půvabnější druhého, ale k cestě? K návštěvě?

Nemůžete to vědět.

Bylo to v Meungu. Anebo později? Anebo později – u bosých karmelitánů? Také tam; ano, i tam. Mně bylo osm let, možná že méně, kdo by si všiml kluka na ulici, kdo by si všiml kluka, když se sbíhá dav, kdo by se rozhlížel ve chvíli hněvu, kdy užuž sahá po kordu? Bylo to v Meungu. Začínal duben roku šestnáctistého dvacátého pátého a bylo pondělí. Vy jste vjel do městečka branou Beaugencyskou – vzpomínáte si? Přijel jste z Tarbes, jel jste na svém koni, na jednom ze tří darů Vašeho pana otce, a celou tu cestu jste ujel se zaťatou

pěstí. Desetkrát nejméně jste sahal po svém kordu, každý úsměv jste chápal jako urážku a každý pohled jako vyzvání.

Ano, bylo to v Meungu, ale sotva jste si mne mohl všimnout, sotva jste slyšel, viděl, vnímal něco jiného než toho muže, který s drze chladnou tváří prohlásil o barvě Vašeho koně, že tato barva je častá u květin, ale dosud velmi vzácná u koní.

Pak jste tasil. Viděl jsem zablýsknutí Vaší zbraně a viděl jsem, jak Vás pak odnášeli zbitého do bezvědomí kuchyňským náradím. Poražen? Ne! Byl jsem s Vámi, při Vás, u Vás, foukal jsem do Vašich ran a šel pak s Vámi dál. Běžel jsem za Vaším koněm směrem k Paříži, naštěstí se mu dalo stačit, ne, neberte to, prosím, jako narážku na jeho schopnosti, po celou cestu jsem spolu s Vámi pociťoval hněv při každém úsměšku, při každém vtipu a doprovodil Vás až k bráně svatého Antonína, kde jste ho – víte to ještě – prodal za tři tolary. Víím i to, že jste si pak najal pokojík v ulici des Fossoyeurs a po celý den v něm našival prýmky na svůj kabátec, na svoje kalhoty. Byl jsem Vám v patách i nadále, víím, jak jste byl přijat panem de Tréville a viděl, slyšel, cítil – odpusťte vzrušenému (ještě dneska vzrušenému) chlapci – Vaš spěch za zahlédnutým mužem z Meungu a prožil s Vámi to trojí zdržení spojené s trojí výzvou.

Athosovo rameno. Porthův pás a kapesníček pod nohou Aramidovou!

(„Paříž není přece, k čertu, dlážděna batistem!“)

A znovu, znovu, znovu jsem si opakoval tu Vaši hrdou omluvu u Carmes Déchaux, u bosých karmelitánek, tu Vaši omluvu těm třem, kteří tu stáli nachystáni na Vás a se kterými jste se měl postupně utkat.

„Prosím vás za odpuštění, nebudu-li moci učinit zadost vám všem třem. Pan Athos má první právo mě zabít a vy budete, pane Porthe, zkrácen ve svém nároku. A vy pak, pane Aramide, skoro jistě o něj přijdete. Tedy mi, pánové, odpusťte, ovšem jen toto – a teď pozor!“

Znovu a znovu. Posté mi pořád ještě zněla jako ocel kordu a po letech – tím jsem si jist – bude znovu schopna rozhoupat zvon srdce v krásném poplachu. Ta chvíle před soubojem, pane d'Artagnane, ta chvíle u zdi kláštera má pro mne sílu téměř milostnou. Všechno je rozhodnuto. Patříte k těm třem už od počátku, ba před ním, a tedy dříve než se postavíte k jejich boku, než se k nim se zbraní v ruce přidáte. Jste jejich (a oni Vaši) už v okamžiku vzájemného střetnutí, ve chvíli výzvy; nejde tu o zápletku, a čím bezpečněji vím, že už je rozhodnuto, tím větší radost z toho, co se tu děje, čím to tu hrozí, tím větší rozkoš ze střetnutí Vašich kordů, z toho blýsknutí na časy přátelství. Kdyby tu šlo jen o podobu věcí, stavů, skutků, byl by to jen jeden z přechýlených výjevů tohoto rodu, jen jeden ze zákrutů dobře smyšleného děje, který od úpatí té chvíle pak začne prudce stoupat do výšek Vaší slavné cesty za přívěsky Anny Rakouské. Ale nejde tu, znovu to říkám, o zápletku. Ta chvíle před soubojem má v sobě náboj jistoty, přesladké jádro bezpečného vědomí, že dobrá věc je obsažena v nedobré, že hořká slupka všeho zlého je nabita až k prasknutí štávy štěstí rozuzlení, a v tom, pane d'Artagnane, je všechna síla oné chvíle, toho vyprávění.

Pak přijdou gardisté, vojáci pana kardinála, a stačí nepatrná chvílka, a Vy se řadíte k těm, kdo Vás urazili,

kteřé jste urazil, kteří se hotoví Váš zabít, které i Vy byste chtěl zabít, řadíte se k nim a vrháte se jako rozlícený tygr na pana Jussaca, který je dobrý šermíř, či – jak se tehdy říkalo – šermířský labužník.

Kdo by se kolem sebe ohlížel, kdo by si všiml kluka, který se plete mužům pod nohy. A tak se stalo, jen tak se mohlo stát, že jste mne poranil. Nevíte o tom, jak byste mohl!

Nemluvím o tom, abych Vám připomínal svoji ránu, abych Vám dokonce snad vyčítal tu kapku krve. Nestálo to za řeč ani tehdy, tím méně dnes, ale chci, abyste věděl: zasáhl jste mne hrotem svého kordu a jizva po té staré nehluboké, dávno zahojené ráně mne pálí dosud. Pálivá.

Je to krásná jizva: vede od paměti k srdci, od srdce k paměti.

A obojímu občas připomíná klukovský úžas oné dávné chvíle a obojímu občas vyčítá: Zlenivělo jsi, srdce, zahálíš, paměti! Ustupujete oba! A vlastní vinou slábnete, vzdáváte se času, nevíře a zbytečnému studu. Odhazujete podstatné a plníte se podružnými úzkostmi, kterých je mnoho, a váží jenom víc než jedna malá radost, malá naděje, než jedno maličké, už sotva patrné, už skoro nenaléhající štěstí z oněch dávných dob.

Ne, nechci Vám, pane d'Artagnane, připomínat tu ránu. Chci Vám poděkovat. Zasažen provždy, věděl jsem už tehdy: Musím do Francie! Byl jste první, kdo mne k té cestě vyzval, a jednu-li až dnes, je to moje chyba. A moje škoda. Tím víc však na Vás myslím!

Od prvních kroků Vaší krásnou zemí myslím na Vás!

Malá úvaha o panu d'Artagnanovi

Dopsal jsem dopis pro pana d'Artagnana a ptám se: Komu je vlastně určen tento pozdní vzkaz?

Hledaje v Královské bibliotéce prameny pro dějiny Ludvíka XIV., objevil pan Alexandre Dumas čirou náhodou *Paměti páně d'Artagnanovy*, které vyšly v Amsterdamě. Máme, a můžeme se tedy domnívat, že pan d'Artagnan je či byl osobností historickou, skutečnou a že – jako takový – vstoupil, byť jenom stručně, do Rostandovy hry o jiném hrdinovi oněch dob, o Cyranovi z Bergeracu, který ostatně – jak je rovněž zjištěno a prokazatelné – byl také osobností živou, skutečnou.

A tak se prolíná reálno s fantazií a pravda s básní, na tváře i skutky hrdinů dopadá cosi jako odlesk ohně a ono smyšlené – taková už je povaha umění i života – nabývá jaksi vrchu. Sotvakdo už se bude obracet ke skutečným tvářím, dějům, událostem, pít se po nich, vzrušovat se jimi. Píšu-li tedy list panu d'Artagnanovi, nemíním tím onoho skutečného muže toho jména, jehož paměti vyšly v Holandsku – jako díla mnohých jiných té doby, kteří se také nechtěli seznámit s Bastilou –, ale nemíním tím ani onoho druhého d'Artagnana, hrdinu Dumasova, který, jak říkám, překryl svého skutečného jmenovce, svůj historický vzor, a který přijel roku 1625 z Tarbes do Paříže, zaživil nepěkné zdržení v Meungu, a který se pak spolu s třemi mušketýry krále Ludvíka XIII. vypra-

vil do Anglie za panem Buckinghamem, aby od něho obdržel královniny přívěšky a jejich včasným dodáním zpět do Paříže zachránil čest královny a zmařil intriku pana kardinála.

Ani toho ne?

Je tu snad tedy ještě další d'Artagnan? Je.

A takové to bylo v době, kdy jsem se blížil svému desátému roku, že dříve nežli kniha tu byl film, a i když ještě němý, pro nás výmluvnější než sebelepší popis nějakého dobrodružství, a před příběhem pana Dumase tu byl jiný, z něho sice vycházející, ale mnohem stručnější, opírající se více a skoro převážně o postavu d'Artagnanovu, příběh filmový. A před ním, vzpomínám si, cosi jako úvod, pár vět titulků, jimiž tu byla shrnuta tvář doby, mluvilo se tu o snadnosti, s jakou se kord kříží s kordem, jakož i o tom, že král i královna jsou jenom figurkami na šachovnici pana kardinála.

Potom se otevřel děj.

Bylo tu rozloučení v Tarbes, otec i matka, chlapec sedá na koně a odjíždí. Dívají se za ním a otec v jakémsi symbolickém gestu otvírá klec, kterou tu měli na zdi, a dává ptáčku svobodu. Pohyby herců byly rychlejší než dnes, hra divadelnější a v Tarbes, jak jsme se domnívali, toho dne přšlo. Ostatně přšlo pak i v Paříži, a nejen v ulicích, přšlo i v salonech, kde se pohyboval král, i v bytě krásné paní Bonacieux, přšlo i na kardinála, který hladě kořata kul nebezpečné pikle, přšlo v prostorách všech filmů oněch dob. A orchestr sedící pod promítacím plátnem měnil své skladby třeba i uprostřed taktu, když scéna na plátně se změnila, když režisérův stříh od souboje vedl na ples, od jízdy k polibku a od lyriky k napětí.

Chlapec jel k Paříži.

Douglas Fairbanks.

To jméno samo už nám znělo třeskem kordu, svistem biče, bleskem úsměvu. Je mi líto kluků, kteří ho nepoznali. Samozřejmě že měli nebo mají své hrdiny, každý kluk je má, hledá si je a nachází, nemůže bez nich být, upíná se k nim, napodobuje jejich chůzi, jejich pohyby, jsou sluncem krajiny klukovství, té požehnané krajiny, o které příliš pozdě pochopíme, že byla rájem. Sami jsme odtud pospíchali, sami sebe jsme odtud hnali plamenným mečem touhy být starší, plamenným mečem ostychu a studu.

Douglas Fairbanks!

Měnil nás, jako nás později měnila láska, vstupoval do nás, měnil nás jako už nikdo jiný po něm, jinak jsme chodili, jinak jsme sbíhali ze strání, měnil naše hry, byl s námi při nich, byl při nich s námi, my chtěli býti jím, zvedal naše pohyby jak vítr plátno praporu.

Douglas Fairbanks!

Opakuji si dodnes toto jméno jako jedno ze zaklínadel, jako zaklínadlo nejmocnější, a je jím uzavřena, je jím a jen jím odemknutelná celá pokladnice dějů, hvozd Sherwoodský a šípy Robinovy, vedro Capistrana a ono slavné Z, které je vyrýváno hrotem Zorrova kordu v čela tyranů, plachtoví, kterým šplhá Černý korzár, letící koně tlupy Gaučovy, bič Dona Q, Zorrova syna, a vždycky boj – boj, jeho pružným, mladým tělem zdvíhaný až k tanci – na straně vykořisťovaných, na straně práva.

Douglas Fairbanks.

Natočil ještě jeden film o panu d'Artagnanovi – *Železná maska*. Kousíček od Cannes, venku na širém moři, pár minut parníčkem, který sem několikrát denně jede,

leží ostrůvek Sváté Margarety. Je tu klid, růžové skály a na nich skoro nikdo, na rozdíl od přelidněných pláží v Cannes i jinde, vysoké stromy eukalyptové tu vydechují svoji vůni a je tu pevnost. Sem kdysi přivezli tajemného vězně s maskou – snad železnou, jak se říká a jak tvrdil onen film, ale ve skutečnosti pryč z hedvábí, z černého hedvábí, s maskou, která v každém případě zakryla obličej zatčeného muže tak dokonale, že nikdo nevěděl a snad dosud neví, kdo to vlastně byl.

Králův bratr?

Neví se.

Douglas Fairbanks bez přílišných starostí o pravdu té které doby nebo události, ale s hlubokým smyslem pro romantiku děje nám vyprávěl a hrál ten příběh po svém. A muž v masce byl sám král. Král, který měl být svým vlastním bratrem zbaven trůnu, odklizen z očí Francie, zapomenut v pevnůstce, kde ani věznitelé neměli anebo nesměli tušit, kdo to vlastně je. Král, který ve svých volných chvílích byl žákem pana d'Artagnana v šermu. Dobrým žákem nutno říct, a přece – vidím to i teď – mu jeho učitel v jedné z těch cvičných lekcí nádherným způsobem vyrazil kord z ruky. A tehdy rozlomil král jakousi minci na dvě poloviny a jednu z nich věnoval d'Artagnanovi, neboť byl žákem nejen dobrým, ale i vděčným a – jak se brzy ukázalo – prozíravým.

Když pak byl totiž vězněn v oné pevnosti na Sváté Margaretě, vzal plechový talíř, na jednu stranu vyryl obraz své poloviny mince, na straně druhé adresu svého učitele a talíř vyhodil okénkem své cely. Tento jen adresátu pochopitelný výkřik byl vyloven rybáři, dodán, přečten, a z Paříže vyjeli tryskem čtyři muži k jihu.

Orchestr pod plátnem nasadil svůj nejkrásnější motiv

jízdy a srdce kluků ve tmě kina bušila v rytmu koňských kopyt. Nevím, jaký byl postup děje v samotné historii, ale tady ti čtyři – v nádherné snaze osvobodit krále – padali mrtvi jeden po druhém.

Padl Porthos, Athos, Aramis.

Jediný d'Artagnan (jak jinak, bože můj?) jel se svobodným králem do Paříže a uvedl ho tam, kam patří – do síní královského paláce. Když králův bratr, zlotřilec a padouch, pochopil, když viděl, že hra je dohrána, použil posledního výpadu a mávl proti srdci svého bratra dýkou. Ale tu (jak jinak, bože hrdinů a kluků?) skočil mezi ně d'Artagnan a král byl zachráněn. A dýka? S úsměvem – i teď ho vidím – klaní se ve dveřích králův učitel šermu, důstojník a přítel, a odchází. Teprve na chodbě se zapotácí.

Jde dál.

Už sotva, sotva jde, přidrží se stěn, a přece jde a přece míří ven, ven do zahrady pod širé nebe, kde padá, ale odkud, z širé toho nebe, přicházejí ti tři, bok po boku a paže zavěšeny, jdou tak jako kdysi jeden s druhým, jeden za všechny a všichni za jednoho, tak jako kdysi po slavném souboji u bosých karmelitánů, a protože ještě nejsou všichni, jdou sem, jdou si pro toho, kdo s nimi vždycky byl a kdo k nim patřil, dřív než se postavil do jedné řady s nimi, podávají mu ruce a film svým milosrdným trikem dovolí, aby z ležícího těla, které tu umírá, povstalo jiné, zdravé a pružné jako kdysi, a vyhouplо se k těm třem nahoře a aby potom s nimi odcházelo, aby nám odcházelo, už zády k nám, k sevřeným srdcím ve tmě biografu, aby už navždy odcházelo širokým, krásným nebem Francie.

Vítězslav Nezval

St. Margarete

*Ostrov svaté Margarety
je tak krásně omšlý
jako dvůr mé staré tety
kde jsem si hrál v plevele*

*Kam se poděla ta láska
maršála Bazina
Jindřich Ocelová maska
uklečel si kolena*

*ve vězení na dlaždicích
než byl vzat do Bastily
Kde jsou hnízda po slavících?
Či tu nikdy nebyli?*

*Krásná paní maršálová
kam se poděl váš pan choť?
Vrh se do moře a plaval
Potom odvezla ho loď*

*Už je konec vašich schůzek
Budete zas panička
Je to hezké nosit v blůze
spiklencova psaníčka*

*Nebudete mít už ráda
hrdinného maršálka
Zpustne vaše promenáda
a vás čeká zahálka*

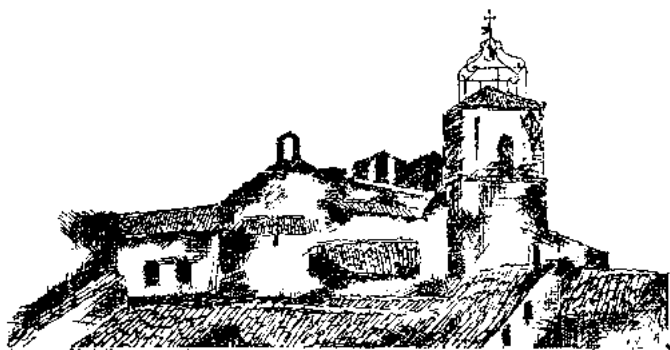
*Nebudete dojížděti
na ostrůvek lodkou z Cannes
Budete mít muže děti
domov nudu bázeň z ran*

*Kdo vám sejme tvrdou masku
Kdybyste sem přišla ach
Vyznal bych vám paní lásku
kleče v těchto kopřivách*

*Škoda škoda že už není doba slavných románů
Spali bychom ve vězení
na maršálském divanu*

*Přijďte do tohoto dvorce
věřte nemá to být utip
jeli bychom na motorce
na večěři do Antibes*

*Potom by se trochu pilo
tanec jazz a merenda
snad by vás to okouzlilo
jak mě vaše legenda*

— a ještě před váim, co by se do
něst osadem.

Možk
che žit,
che zveat vlatem v
k obloze.

Dopis Panně orleánské

Milá Jano,

píšu Vám z města, jehož jméno je spojeno s Vámi, píšu Vám z Orléansu. Chtěl jsem je vidět. Opustil jsem Paříž branou Orleánskou a vydal se na jih. Vaše město neleželo na této cestě, ale já je chtěl vidět. Teď tu tedy jsem, stmívá se, já sedím pod Vaší sochou (jednou z těch přechtených, jimiž Vám Francie vyjadřuje svou vděčnost) a píšu Vám tento vzkaz. Nic určitého. Sem jste tedy přišla, poslušna hlasů, které Vám řekly: Jdi, zažeň vetřelce, osvobod' město a korunuj krále. Váš příběh byl vyprávěn mnoha básníky a hrán mnoha divadly, největší herečky si pokládají za čest předvést Vaše loučení s rodným krajem. Vaše setkání s ustrašeným králem či Vaši řeč před pány inkvizitory. Je to dobrý a silný příběh a z toho, že se k němu stále a znovu vracejí další autoři, z toho, že vždy znovu probouzí zájem čtenářů i diváků, a to v různých dobách a na různých místech, lze usoudit, že je v něm obsažena jakási obecná lidská zkušenost a cosi jako trvale platný pokyn.

Na to tu tedy myslím. Na to a ještě na jiný příběh, podobný, a skoro bych řekl příbuzný, na příběh, který se neudál v historii a je jen a jen smyšlenkou, ale který – stejně jako příběh Váš – zasahuje už po staletí, na příběh mladého chlapce v Dánsku. Nemůžete jej znát. Vznikl

dávno po Vaší smrti a byl napsán – promiňte – jedním Angličanem. Dovolte mi, abych Vám jej co nejstručněji vyprávěl, protože jeho děj – jak jsem už řekl – je velmi blízký ději života Vašeho a něčím i kterémukoli ději každého života.

Ještě před začátkem zemře král. Král Dánů. A my pak vstupujeme do bran vyprávění, když vdova Gertruda necelý měsíc po té události se stala ženou bratra svého muže.

Le roi est mort, vive le roi! Všechno jde dál, soukromý život, státní věci, víno se pije, řeči povídají a památka, byť sebezářivější, zvolna hasne. Je tu však syn. Mladícký chlapec, student na prázdninách, následník trůnu, ještě před láskou a před vším, co by se dalo nazvat osudem. Až teď – ta smrt. Je poslední, kdo neodkládá smutek, kdo tady chodí – jako na zlost – v černém, jediný truchlící, jediná pomlka v tom sboru hlasů halasně mířících už dál.

A tento chlapec – poslouchejte, Jano – jednoho dne či vlastně jedné noci tu potká svého zemřelého otce. A slyší – slyšíte, Jano? – slyší jeho hlas. Já jsem byl zabit, slyší, zavražděn jsem byl, a rukou svého bratra. Jdi a pomsti mne.

Vím, Jano. S Vámi rozmlouvaly svaté a s tímto chlapcem pouhé zjevení. Mohl mu věřit, ale nemusel. Ať ale přicházelo odkudkoli – mělo tvář zemřelého otce a jeho hlas. Možná že nebylo, že si tu chlapec na noční zdi hradu promítal pouze svoje podezření, svou skrytou domněnku. Na tom nezáleží. Ale i jemu velel hlas; ano, také jemu.

Vy jste neváhala. Král byl král, Angličan vetřelec a Vaše víra měla sílu kovu.

Ten chlapec, Jano, potřeboval důkaz. Na jedné straně hlas, a pouze lidský hlas, ozvěna hlasu, jeho pouhý stín. Na straně druhé matka. Spolupachatelka – ano.

Ale přece jenom matka.

Pak se příběh dává do pohybu jako lavina. A drtí něhu, naděje i možnost a končí smrtí těch, kdo právo porušili, i těch, kdo v právu byli.

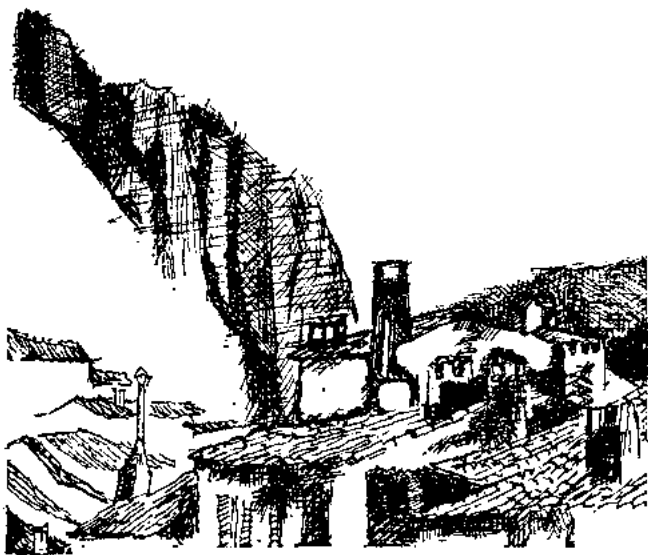
Ten chlapec? Leží mezi nimi.

Co je pak platné zvedat mrtvého a rozkazovat, aby ho nesli – jako bojovníka – čtyři kapitáni, co je pak platná všechna hudba a všechny salvy děl. Tak končí příběh, který Vám vypravuji ve Vašem městě, pod Vaší sochou a pod hvězdami, které už vycházejí – tytéž jako tehdy. Ano, co je pak platné zvedat mrtvého a měnit třeba klatbu na svatost, co jsou pak platny všechny salvy děl a všechny sochy, všechen pozdní vděk.

Ale ptám se, není právě tady to živé podobenství, ta burcující podobnost mezi příběhem Vaším, příběhem chlapcovým a příběhem téměř každého z nás? Sedím tu a myslím na ty hlasy. Člověk je pořád ještě slyšává, pokud v tom hluku, který rok od roku roste, ještě je schopen nebo ochoten je slyšet. Vy jste ty hlasy ještě rozpoznala. Věděla jste, že je to svatá Markéta a svatá Kateřina. Ten chlapec poznal podle hlasu svého otce. My už jsme dál. Říkáme: něco. Něco nám říká. A vedle konkrétního hlasu, kdy je nám jasno, kdo tu mluví, máme tu ještě někdy tohle něco.

A tohle něco říká: Udělej, udělej tohle. Promluv. Jednej. Jdi tam a tam, ty přece víš, že se tam děje to a to.

Na druhé straně lidé. Rozumní, chytří, praxe znalí, s mnoha zkušenostmi, hmatatelní, všemi uznávaní, úspěšní, čestní, jsoucí, a to dobře. A jejich hlasy: Nech

to. Nech to být, jak to je. Buď rád, že můžeš být rád. Jdi si svou cestou, starej se o své, nepal si prsty, a co tě nepálí, nech hořet. Co bys hasil? Od toho jsou jiní. Měj rozum. Od všeho je někdo. A ten už bude vědět, co a jak. Chybí ti něco? Ublížují ti? Ne. Tak vidíš. Meť před svým prahem, kopej si svoje záhonky, nežeň se na cizí. Dvakrát měř. A uvažuj. Co ti to vynesou?

    Hlavou zeď neprorazíš.

    Na to tu myslím.

    Člověk chce žít, chce zvedat vlastní oči k obloze a nechce být zvedán, třeba s poctami, a nechce být pálen, třeba s nadějí, že jednou, možná, po pěti letech, bude svatořečen.

    A ono něco k němu hovořící teď už jen šeptem si mele svou – jako podivín, kterého nikdo nikdy neposlouchá.

A už je tu noc a nebe plné hvězd. Vím: Příběhy mají svou podobu, která je jasná, lehce sdělitelná. A taky smysl. Můžeme stokrát opakovat příběh, znát všechny jeho podrobnosti, milovat toho, kdo v něm odolává nepravu nebo zlu, být v duchu při něm, s ním v tom boji i v té těžké chvíli konce, a přece smysl toho může zůstat skryt.

Nechtěl jsem Vám nic určitého. Jen jsem tu poseděl před další cestou na jih.

A myslel na ty hlasy. Na ty skutečné i na ty druhé.

Člověk může vědět, které mají pravdu. A obyčejně ví.

Pokud je ještě schopen úžasu a pokud mu už nezevšednělo i hvězdné nebe.

Ах, стоні,
Зв'єстнаго бою
Терасконті!

Клічуть ся се віткою інак
новотіло!

Dopis panu Tartarinovi z Tarasconu

*Vážený a milý
pane Tartarine,*

dovolte mi, abych Vás pozdravil z Vašeho města a abych Vám cosi vysvětlil a za cosi se omluvil. Křivdil jsem Vám po jistý čas a je mi to líto. Ale současně jsem tomu rád, což právě potřebuje nejen omluvy, ale i vysvětlení. Vy jistě víte, že o Vás pan Alphonse Daudet napsal knihu. Taková věc se neutají, a protože se vždycky najdou ti, kdo vyprávění humorné shledají urážlivým, nepochybuji, že jste byl mnohými z nich na toto dílo upozorněn. Člověk, který byl – ať už jen článkem, nebo knihou – pochválen, se nemusí nic dozvědět. Donašeči neroznášejí zprávy příznivé a málokdy se najde někdo, kdo by nám řekl: Tam a tam se o vás píše dobře!

Ale donašeči bývají – ke všem svým ostatním záporům – ještě hloupí a stává se jim, že omylem a díky vlastní nechápatosti přinesou i dobrou zvěst. Představuji si, že tak nějak to mohlo být i u Vás, pane Tartarine, představuji si, jak přicházeli s ustaraně pohoršeným obličejem a oznamovali Vám jakýmsi rozhořčeným šeptem, že vyšel zlobyplný pamflet, který se – ovšem marně – snaží tupit Vaši velikost a odvalu a slávu Vašich činů až k hvězdám sahající. A tím, jak jistě dodávali další, dotýká se pan spisovatel i cti celého města, okresu a kraje. A tak jste se možná dozvěděl o této knize z úst hlupáků, zatímco

Toto je pouze náhled elektronické knihy.
Zakoupení její plné verze je možné v
elektronickém obchodě společnosti eReading.